

Åsa Plesner
Doktorand
Företagsekonomiska institutionen

Tid för omsorg?

Återföring till Bollebygds kommun av forskningsstudie 2023

Företagsekonomiska institutionen

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Introduktion	4
Bakgrund	6
Metoder	7
Resultat	9
<i>Tema 1: Innebörden av minutstyrning</i>	9
I media.....	9
I Bollebygd.....	12
<i>Tema 2: Tidsstyrning i praktiken</i>	13
Biståndsbedömning	13
Planering	13
Utförande.....	14
Månadsstatistik.....	15
Rapport till nämnd.....	15
Samlad bild.....	16
Reflektioner	17
<i>Inte minutstyrning, men risk för minutfokus</i>	17
<i>Den personliga kontaktens roll</i>	18
<i>Några jämförelsetal</i>	19
Slutsatser	21

Bilagor:

1. Forskning om arbetsvillkor inom omsorgsarbete
2. Information om projektet som delgetts intervjupersoner i förväg

Sammanfattning

Den här rapporten syftar till att återföra observationer och reflektioner som gjorts inom ramen för forskningsprojektet *Tid för omsorg?* Projektet pågår på Stockholms universitet 2021 – 2026 och innehåller flera delstudier, varav en har utförts i Bollebygds kommun, primärt under perioden februari – juni 2023. Syftet med projektet är att fördjupa förståelsen för tidsstyrning inom svensk hemtjänst.

Delstudien i Bollebygd har genomförts med kvalitativa metoder i form av intervjuer och observationer med medarbetare i socialförvaltningen och lokala politiker. Forskningsprojektet är inte beställt eller bekostat av kommunen, och kommunen har inte styrt forskaren eller forskningen i något avseende.

Studien kommer att ligga till grund för vetenskapliga artiklar i fältet ekonomistyrning och ingå i en doktorsavhandling planerad till 2026. Den här rapporten syftar till att på ett mer direkt sätt återföra några reflektioner från studien till kommunen.

Rapporten redovisar och reflekterar över två teman:

- 1) Innebörden i begreppet minutstyrning och inställningar till minutstyrning, dels utifrån en studie av svensk nyhetsmedia, dels utifrån materialet från Bollebygd. Här är resultatet att det inte finns någon enighet om vad 'minutstyrning' betyder. Det finns dock en bred enighet i kommunen om att hemtjänstens arbete ska utföras med lyhördhet för brukares behov och utan onödig stress för personalen.
- 2) Tidsstyrning i praktiken. Många olika roller och verktyg är involverade i att ta beslut kring tid för hemtjänsten. Det tycks kunna uppstå situationer där tiden blir hårt styrd i stunden, trots att alla berörda är överens om att tiden inte ska vara hårt styrd.

Avslutningsvis lyfter rapporten in några perspektiv kring hemtjänstens villkor från annan forskning och från myndigheter, och ger förslag på vilken typ av frågeställningar som skulle kunna fokusera kommunens fortsatta utvecklingsarbete på områden som har stor sannolikhet att kunna bidra till hemtjänstens kompetensförsörjning.

Introduktion

Äldreomsorg är en av svenska kommuners största verksamheter. Undersköterskor är den största personalgruppen inom kommunerna. Att lyckas med personalförsörjningen inom äldreomsorgen är alltså centralt för kommuner, och en uppgift som är svår för många kommuner. Under många år har det också rapporterats om problematiska och stressade arbetsvillkor som leder till att många undersköterskor och vårdbiträden vill lämna yrket. Undersköterska är också det vanligaste yrket för kvinnor i Sverige och yrkets villkor spelar alltså också roll för jämställdheten i Sverige. Därutöver innebär en väl fungerande äldreomsorg att fler i yrkesarbetande ålder frigörs från delar av anhörigansvaret och ökar sitt deltagande i arbetslivet.

Det finns alltså flera goda skäl att ta äldreomsorgens arbetsvillkor på allvar. En aspekt som debatterats flitigt i media och där flera kommuner genomfört utvecklingsprojekt är hemtjänstens tidsstyrning, alltså hur omsorgsarbetarnas arbetsdagar planeras, hur besöken hos hemtjänstanvändare tidsätts, vilka verktyg som används i arbetet och hur dessa verktyg påverkar arbetsvardagen för omsorgsarbetare.

Forskningsprojektet *Tid för omsorg?* vid Stockholms universitet närmar sig området med perspektiv från de akademiska fälten ekonomistyrning och omsorgsteori. Det innebär att projektet fokuserar själva tidsstyrningen och hur den utformas i praktiken, och analyserar den med fokus på samspelet mellan personer som är involverade i den.

Projektet undersöker *inte* omsorgspersonalens upplevelser av tidsstyrningen, eftersom det redan finns mycket forskning och utredningsmaterial kring detta (se en lista på relevant forskning i bilaga 1) utöver varje arbetsgivares egna uppföljningsarbete kring medarbetares nöjdhet, hälsa och stress. Istället vill projektet bidra genom en fördjupande analys av hur verktyg för tidsstyrning utformas, används och utmanas.

Tid för omsorg? kommer att avrapporteras i form av en doktorsavhandling, preliminärt under våren 2026, och därefter ligga till grund för fortsatt forskning kring styrningen av tid inom välfärdsyrken. Det är ännu för tidigt att avgöra vad de övergripande slutsatserna i projektet blir, och denna rapport begränsar sig till att diskutera intryck och preliminär analys från delstudien i Bollebygd.

Jag vill tacka alla de anställda i Bollebygds socialförvaltning och engagerade i kommunpolitiken, som generöst delat med sig av sin tid och sina reflektioner med

mig. Det har varit oerhört stimulerande och lärorikt att ta del av verksamheten. Jag hoppas att våra samtal och denna rapport ska kunna vara en konstruktiv del i ert arbete med att utforma en hemtjänst som fungerar väl för alla som kommer i kontakt med den.

Ansvar för eventuella missförstånd och felaktigheter i denna rapport är mitt. Frågor och synpunkter välkomnas till asa.plesner@sbs.su.se.

Stockholm i december 2023

Åsa Plesner
Doktorand i företagsekonomi vid Stockholms universitet

Bakgrund

Forskningsprojektet är inte beställt eller bekostat av kommunen, och kommunen har inte styrt forskningen i något avseende.

Jag tog kontakt med Bollebygds kommun våren 2022, efter att ha läst i Kommunalarbetaren¹ och i handlingar i kommunens diarium om en motion om att avskaffa minutstyrning i hemtjänsten. Min förhoppning initialt var att kunna följa ett reformarbete kring hemtjänsten ”i realtid” och därmed kunna dokumentera och analysera vilka möjligheter, svårigheter, samarbeten och spänningar en reform med att avskaffa ”minutstyrning” innebär.

I en serie utforskande samtal under hösten 2022 med nämndordförande, förvaltningschef, verksamhetschef och utvecklingsledare framkom det att reformarbetet inte sannolikt skulle hinna så långt under den period som var aktuell för projektet (våren 2023). Därför omformades studies fråga från ”hur går det till att avskaffa minutstyrning i Bollebygd?” till ”hur sker tidsstyrning i Bollebygd?”

Studien har alltså fokuserat på att kartlägga ett nuläge. Delfrågor som tagits upp med intervjuade personer inkluderar:

- Vad betyder begreppet minutstyrning ur ditt perspektiv?
- På vilka sätt involverar ditt arbete dig i styrningen av hemtjänstens arbete?
- Kan du visa hur du gör när du ... (gör arbetsuppgift som relaterar till tidsstyrningen)?
- Vad behöver du ta hänsyn till när du ... (gör arbetsuppgift som relaterar till tidsstyrningen)?

I och med detta har det samlade intervjumaterialet gett mig en förståelse för var, när, hur, och med vilka avvägningar som tiden styrs i Bollebygds hemtjänst. Den här förståelsen kommer att genomsyra de analyser som skrivs fram i avhandlingen, men många detaljer som kan vara intresse för kommunen kommer inte att tydligt redovisas i några vetenskapliga texter, eftersom de främst syftar till att bidra till teoriutvecklingen inom ekonomistyrning.

I den här rapporten och i de presentationer och diskussioner där jag berättar om den, vill jag därför återföra särskilt de resultat som jag tror kan vara av värde att reflektera över för politiker och anställda i socialnämnd och socialförvaltning. Jag har lovat alla intervjupersoner anonymitet (se bilaga 2 för den information om projektet som de fått ta del av i förväg) och redovisar i denna rapport *mina egna*

¹ <https://ka.se/2022/05/18/har-lamnar-man-minutstyrningen-i-hemtjansten/>

intryck, som jag fått genom att intervjua många medarbetare och analysera deras svar. Jag vill betona att mina intryck och slutsatser inte nödvändigtvis stämmer överens med intervjupersonernas. Jag hoppas att de ändå kan utgöra en användbar bild ”utifrån” av kommunens arbete med tidsstyrning, som ni inom kommunen är fria att förhålla er till på det sätt ni finner befogat.

Metoder

Delstudien i Bollebygd har genomförts med kvalitativa metoder i form av intervjuer och observationer med medarbetare i socialförvaltningen och lokala politiker. Därutöver har jag studerat svensk nyhetsrapportering och dokumentation från Bollebygd och andra kommuner.

Inledningsvis hölls en serie samtal på telefon, videomöte och fysiska möten med nämndordförande, förvaltningschef, verksamhetschef och utvecklingsledare. I dessa samtal var syftet att hitta en gemensam bild av på vilka sätt en forskningsstudie skulle vara genomförbar och gynnsam både för kommunen och för forskningsprojektet. Samtalen landade i en överenskommelse om att jag fick vara på plats i kommunen under perioden februari till juni 2023, och under den tiden söka kontakt med de medarbetare som jag ansåg var relevanta att intervjua och/eller observera för att kunna besvara projektets frågeställningar.

Sammantaget har jag observerat, dvs följt arbetet genom att sitta med, lyssna och ställa frågor kring hur arbetet görs:

- Det dagliga arbetet för hemtjänstens planerare
- Arbetet med att lägga schema för en schemaperiod
- Arbetet på bemanningsenheten
- Undersköterskors resor under arbetspass
- Hemtjänstteamens morgonmöten
- Ett utbildningspass för hemtjänstpersonalen i LMO, mobilappen för digital tidsstyrning och dokumentation

Jag har därutöver genomfört semi-strukturerade intervjuer, dvs intervjuer där jag ställt inledande frågor efter vissa förutbestämda teman, men låtit intervjupersonens svar styra hur vi fördjupar samtalet, med:

- Enhetschefer hemtjänst
- Biståndsbedömare
- Enhetschef bistånd

- Utvecklingschef
- Utvecklingsledare
- Förvaltningschef
- Förvaltningsekonom
- Kommunchef
- Kommunekonom
- Nämndordförande
- Skribent av motionen ”Ersätt minutstyrning”

Under observationerna har jag fört anteckningar om vad som sägs, vad som händer i rummet, och vilka redskap som används. Intervjuerna har transkriberats ordagrant. Anteckningarna och transkriptionerna har sedan analyserats ur olika teoretiska perspektiv:

- 1) Först med en kartläggande ansats med fokus på beslut: var och när fattas beslut som direkt eller indirekt påverkar hemtjänstbesöks tidpunkter, längder, och tempon? Resultaten från denna del har legat till grund för de två nästa analysstegen.
- 2) Därefter med en policyanalytisk ansats: vilka olika föreställningar läggs i begreppet minutstyrning? Vilka problem anser berörda personer att hemtjänstens tidsstyrning försöker lösa, och vilka nya problem anses uppstå till följd av dem?
- 3) I nästa steg med en omsorgsteoretisk ansats: vilken omsorg om hemtjänsttagaren och medarbetaren framkommer i det praktiska arbetet med att styra tid i kommunens hemtjänst?

Den policyanalytiska ansatsen bygger på statsvetaren Carol Bacchis metod ”What’s the problem represented to be?”² Den omsorgsteoretiska ansatsen bygger på en definition av omsorg som tagits fram av nationalekonomen Julie A. Adams tillsammans med genusvetaren Valerie Nelson. De menar att omsorg kan förstås som fyra typer av färdigheter – intellektuell, relationell, emotionell och praktisk kunskap, där de relationella och emotionella färdigheterna i regel osynliggörs.³ För en fördjupad diskussion av hur de här olika teoretiska perspektiven används hänvisas till kommande vetenskapliga texter inom projektet.

² Bacchi, C. L. (2009). Analysing policy: What’s the problem represented to be? Pearson.

³ Adams, V., & Nelson, J. A. (2009). The Economics of Nursing: Articulating Care. *Feminist Economics*, 15(4), 3–29. <https://doi.org/10.1080/13545700903153971>

Resultat

Tema 1: Innebörden av minutstyrning

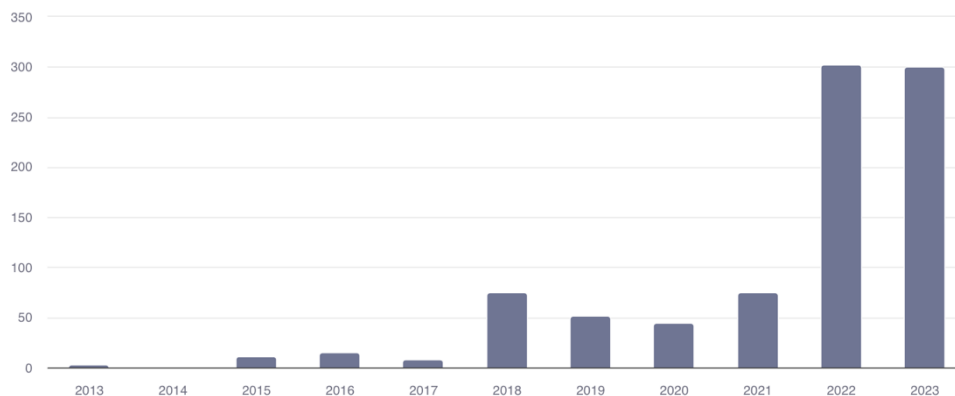
Minutstyrning är inget entydigt begrepp. Det är inte definierat i lag och är relativt nytt i det svenska språket. I en analys av hur begreppet används i media och hur det uppfattas inom Bollebygd visar det sig att det finns flera olika tolkningar av vad minutstyrning är.

I media

Ordet ”minutstyrning” användes för första gången i svensk media i maj 2013. I Skånska Dagbladet dök det upp i ett referat av förstamaj-tal, och Eskilstuna-Kuriren publicerade ett kort reportage om kommunens hemtjänst. I reportaget beskrevs minutstyrning som en metod för att koppla ihop hemtjänstenheters intäkter med tiden för enskilda hemtjänstbesök:

Hemtjänstenheterna i Eskilstuna får sedan ett år tillbaka betalt utifrån hur många minuter som varje brukare beviljats i sina biståndsbeslut. Det kan handla om en viss summa för att hjälpa demenssjuka Maria, 90, med duschning, påklädning och medicinering under x antal minuter varje morgon. (Eskilstuna-Kuriren, 2 maj 2013, s 5)

Därefter förkom ordet i 10–15 publiceringar per år under perioden 2015 – 2017. Det syns sedan två tydliga ökningar av användandet av begreppet år 2018 och 2022, se figur 1.

Figur 1. Förekomst av ordet ”minutstyrning” i svensk media, 2013 – 2023. Källa: Mediarkivet Retriever.

I texterna från 2018 – 2021 omtalas behovet av ”minskad minutstyrning” ofta tillsammans med andra åtgärdsförslag som berör hemtjänstpersonalens villkor, till exempel att oftare erbjuda tillsvidareanställning, att avskaffa delade turer (arbetspass med långa obetalda raster inlagda), att minska antalet medarbetare per chef med mera.

Under 2022 och 2023 börjar många texter handla om initiativ kring att minska minutstyrning. Nu framkommer också på flera håll en oenighet kring vad minutstyrning är. I Blekinge Läns Tidning står till exempel att:

Anställda inom hemtjänsten i Sölvesborgs kommun är förtvivlade. De hinner inte ge tillräcklig omvårdnad, hinner inte ta raster. Arbetsgivaren tillbakavisar att minutstyrning används. (BLT 16 december 2022, s 1)

Reportage som beskriver hur minutstyrning har minskat, antyder att begreppet samtidigt har omtolkats. Uppsala sades genomföra ett pilotprojekt med minskad minutstyrning, men behöll samtidigt kopplingen mellan hemtjänstenhetens intäkter och antal beviljade minuter:

Minutstyrning används för att räkna ut hur mycket pengar de som utför hemtjänsten ska få. Varje minut ger en fastställd ersättning. Modellen med betalning för utfört arbete finns kvar i försöket i Svartbäcken.

Men istället för att räkna per minut utgår man från den totala tid som de äldre beviljats per månad. Och inom den ramen kan personalen vara flexibel, så länge insatserna utförs. (Uppsala Nya Tidning, 7 december 2022, s 8–9)

I Mörbylånga kommun har man gjort en större förändring av arbetssättet. Där har man avskaffat rollen planerare och skapat mindre team än tidigare av omsorgspersonal, som själva planerar besöken för ett litet antal omsorgstagare. Effekterna beskrivs i Kommunalarbetaren som påfallande positiva, men tycks inte ha med enhetens intäkter eller mängden beviljad omsorg att göra:

Personalen gjorde intervjuer med vårdtagarna och de flesta svarade att de ville slippa träffa alltför många olika personer. I dag planeras schemat så att de gamla som mest behöver träffa två till tre olika personal per dag. På en hel månad ligger snittet kring nio.

- Vi är samma personal från morgonen till eftermiddagen tills kvällspersonalen tar över och sedan är det en och samma på kvällen, säger Caroline Sabelström.

Städningen är ett annat exempel på vad som förändrats. Tidigare fick vårdtagarna en större städning var tredje vecka. Men de gamla ville hellre ha en mindre städning varje vecka.

- Det är bara att gå till sig själv. Man vill ju städa undan när det behövs, och inte behöva vänta, säger Caroline Sabelström.

Biståndsbesluten går direkt till personalen och om en insats behöver ändras kan de mejla biståndshandläggaren David Olsson, eller ringa om det är bråttom.

- Hemtjänstpersonalen är ändå de som känner vårdtagaren bäst och det har funkat jättebra, säger David Olsson.

Han upplever att de gamla blivit tryggare och tycker sig se att inskrivningarna på sjukhus har minskat.

- Personalen har bättre koll och kan snabbare kontakta mig så att vi kan åtgärda ett problem i tid.

Det halverade antalet larm bekräftar den ökade tryggheten. Snittet på upp emot 40 larm per vecka har minskat till cirka 15. Lina Åsenius berättar om en demenssjuk kvinna som tidigare blev så stressad och irriterad när personalen skulle hjälpa henne att de ibland fick ge upp och åka därifrån. Kvinnan larmade ofta. I dag har det minskat betydligt. (Kommunalarbetaren, 14 december 2022, s 22 – 27)

I medias rapportering framkommer alltså motstridiga aspekter av begreppet minutstyrning, som kan sammanfattas enligt följande:

- 1) En koppling mellan finansiering och tidsplanering: beslut om hemtjänst eller faktiskt utförd hemtjänst mätt i minuter ligger till grund för hemtjänstenhetens intäkter.
- 2) Ett problem i hemtjänstpersonalens arbetsvardag, som hotar arbetsmiljön och möjligheter att klara personalförsörjningen.
- 3) Ett problem som kan lösas utan att ändra kopplingen mellan beslutad/utförd hemtjänsttid och intäkter, till exempel genom att ändra perioden som minuterna mäts över, eller genom att ändra arbetssätt för planering och dokumentation av arbetet så att omsorgspersonalen tar större ansvar.

I Bollebygd

I Bollebygd ligger vare sig den beviljade eller den utförda omsorgstiden till grund för hemtjänstens intäkter. Hemtjänstenheten är istället anslagsfinansierad, det vill säga att den har en bestämd budgetram att förhålla sig till under året.

Biståndsbesluten för den som söker om hemtjänst innehåller besked om hur lång tid omsorgen förväntas ta, och denna tid ligger till grund för faktureringen av hemtjänstavgiften. Biståndsbesluten skickas också till hemtjänstenheten, där planerarna lägger in besök och anger med vilken tid, frekvens och vid vilka tidpunkter (t ex 45 minuter på onsdagseftermiddagar eller 10 minuter varje dag någon gång mellan 12 och 13) de ska utföras.

I intervjuerna har flera olika förståelser av vad minutstyrning är framkommit:

- 1) En *direkt koppling* mellan finansiering och tidsplanering, dvs samma förståelse som nr 1 i listan ovan,
- 2) En *alltför stark inverkan* av biståndsbeslutens tidsangivelser och det dagliga arbetet – att medarbetarna inte upplever sig ha rätt att avvika från den beviljade eller planerade tiden,
- 3) Att *ha för lite tid* tillgänglig under arbetspasset för att göra ett bra jobb.

När minutstyrning ses som en koppling mellan finansiering och tidsplanering konstaterar man ofta att Bollebygd ”inte har minutstyrning”, vilket är fullt logiskt med denna förståelse av begreppet. Om minutstyrning istället förstås som att omsorgspersonalen har för lite inflytande över arbetet, eller för lite tid att utföra det, blir det inte lika enkelt att avgöra om Bollebygd har eller inte har minutstyrning. I dessa förståelser är ju minutstyrning inte en uttalad regel, utan snarare en befarad eller levd verklighet i arbetet som kan uppstå sällan eller ofta, och variera mellan olika personer. Det är sannolikt att personalens trygghet och erfarenhet i yrkesrollen och hens uppfattning om hur hen förväntas arbeta påverkar hur ofta eller sällan hen hamnar i tidsnöd.

I den här studien har jag inte kartlagt hur vanligt förekommande det är att känna sig styrd eller i tidsnöd. Det är en fråga som med fördel kan utredas av kommunen via t ex medarbetarenkäter.

Det som däremot framkommer som ett tydligt resultat är att samtliga intervjuade chefer mycket tydligt uttalar ambitionen att arbetet inte ska upplevas som styrt eller stressat. Enligt mitt material råder en bred enighet på alla nivåer i kommunens organisation om att personalens kunskap om hemtjänsttagarna ska tas tillvara och att man önskar att omsorgspersonalen ska känna sig fri att avvika från planerad tid när det behövs.

Tema 2: Tidsstyrning i praktiken

Många olika roller och verktyg är involverade i att ta beslut kring tid för hemtjänstinsatser. Figur 2 visar en översiktlig sammanfattning av de arbetsmoment där tidsstyrningen utformas eller dokumenteras.

Figur 2. Arbetsmoment där tidsstyrningen utformas eller dokumenteras.

Biståndsbedömning

När en ansökan om hemtjänst handläggs, använder biståndsbedömarna sig av tidsschabloner för olika insatser. Biståndsbedömarna beskriver det i en gruppintervju som att tidsschablonerna inte påverkar deras handläggning – de fokuserar på att utreda medborgarens behov av och rätt till insatser, och låter i regel tidsmängderna på beslutet vara summan av tidsschablonerna för dessa insatser.

Planering

Biståndsbeslutet skickas, som nämnts ovan, till hemtjänstenheten och ”översätts” till en besöksplanering genom att planerarna lägger in de besök som de bedömer är lämpliga för att genomföra insatserna. I mina observationer framkom två faktorer som gör att det inte är självklart att summan av tidsschablonerna utgör summan av den planerade tiden.

Den första faktorn är att om många insatser utförs under ett och samma besök, blir besöken så långa att det går ut över andra hemtjänsttagares möjlighet att få besök vid rimliga tidpunkter. Det är möjligt att tidsschablonerna innehåller utrymme för att gå in och ut i bostaden för varje insats, vilket innebär att samplanering av insatser gör att besöket totalt sätt blir onödigt långt. Jag har dock inte i mina intervjuer lyckats klarlägga med vilka antaganden tidsschablonerna utformas, så detta bör utredas vidare om det är angeläget.

Den andra faktorn är att det inte råder någon stark och direkt koppling mellan biståndsbeslut och finansiering i Bollebygd. Hur mycket personal som behövs, det så kallade bemanningskravet, avgörs genom att enhetsledningen och planerarna diskuterar hur mycket omsorg som utförts de senaste veckorna och vad de känner

till om behovet framåt. Därmed avgörs hur bemanningsbehovet antas se ut under kommande tidsperiod på några veckor, och schema läggs för att kunna tillgodose det. Bemanningen kan naturligtvis anpassas vid ett akut behov, men grunden i arbetssättet är att ha en planerad bemanningsnivå och att försöka tillgodose de biståndsbehov som uppstår inom ramen för den.

Om enheten istället hade fått betalt för varje utförd minut, hade den haft ett incitament att planera ut och utföra varje beviljad minut. Utifrån den statistik av beviljad och planerad tid jag har tagit del av, är mitt intryck att detta skulle leda till en påtaglig expansion av verksamheten; högre kostnader och ett stort rekryteringsbehov. Det skulle också troligen leda till en större ryckighet i bemanningsplaneringen, eftersom bemanningsplanen då skulle påverkas av varje nytt biståndsbeslut.

När alla aktuella biståndsbeslut är översatta till besök i verksamhetssystemet LifeCare, kan systemet generera ett förslag till rutter för all schemalagd personal. Med rutt avses här en planering för ett arbetspass för en medarbetare, där det framgår vilka hemtjänsttagare som ska besökas, vilka insatser som ska utföras, vid vilka tidpunkter och under hur lång tid besöken är planerade att ske. Den algoritmen som genererar förslaget misslyckas ofta med att planera ut alla besök som behöver ske. Därför justerar planerarna rutterna, flyttar besök mellan olika medarbetare, ändrar tider och försöker hitta lösningar för att all omsorg ska kunna utföras. När jag observerade detta arbete framkom också att de tar in aspekter som att jämna ut arbetsbelastningen mellan olika medarbetare, att skapa tillräckligt luftiga rutter och att planera in mötes- och samtalstid i den här manuella justeringen.

Senast kl 7:00 varje morgon ska planeringen vara helt klar och ”låst”, så att personalen som börjar arbeta då kan få en överblick över dagen.

Bollebygds hemtjänst är organiserad i två team. Varje morgon kl 7 hålls ett kort möte, en så kallad morgonrapport, för de medarbetare som arbetar dagpass i respektive team. Vid morgonrapporten går alla igenom sina rutter och diskuterar sinsemellan om de behöver fråga varandra om något eller om de behöver justera någonting. Morgonrapporten innehåller också en del andra moment och innebär att alla som arbetar skapar sig en gemensam bild av dagens förutsättningar.

Utförande

Hemtjänstens medarbetare arbetar oftast, men inte alltid, ensamma. Med stöd av den planering och dokumentation som finns i mobilappen rör sig omsorgspersonalen mellan olika hemtjänsttagare under dagen. Strax före

hemtjänsttagarnas lunch har medarbetarna i regel en egen rast på 30–45 minuter. Det tycks vara vanligast att tillbringa rasten i hemtjänstlokalen, vilket gör att rasten och tiden i anslutning till den blir en möjlighet till korta informella samtal med kollegor, planerare och enhetschefer.

Även under arbetspassen tas en del beslut som påverkar tiden för hemtjänstbesöken. Det kan handla om att en hemtjänsttagare söker kontakt för att få sitt besök tidigare eller senare, eller att medarbetaren själv planerar om ordningen på olika besök för att passet ska flyta bättre.

Varje medarbetare har med sig en smartphone med appar för planering, dokumentation och lås. När medarbetaren anländer till en hemtjänsttagare är det meningen att hen ska låsa upp ytterdörren med hjälp av en app, vilket då får till följd att planeringssystemet registrerar att besöket har påbörjats. På samma sätt noteras en sluttid för besöket när medarbetaren låser dörren med appen.

Appen för planering och dokumentation visade tider, namn, adress, insatser för varje besök och innehöll möjligheter att se och skriva meddelanden, söka kontaktuppgifter med mera. I början av passet visades de planerade tiderna för besök. Vartefter medarbetaren utförde besöken ersattes den planerade tiden med de tidpunkter då dörren till hemtjänsttagaren låsts upp (besökets starttid) och låsts (besöket slut).

Vid de observationer jag gjorde strulade lås-appen relativt ofta, vilket gjorde att tiden för besöket inte registrerades. Istället låg den planerade tiden för besöket kvar i appen. Jag kunde inte se att detta fick några andra konsekvenser för arbetet i övrigt.

Månadsstatistik

Vid varje månadsskifte tog enheten fram statistik för verksamheten. Bland annat summeras den totala mängden beviljad tid, planerad tid och utförd tid. En hel del andra mått som inte direkt relaterar till uppföljning av tid ingår också.

Rapport till nämnd

Den statistik som månatligen rapporteras till socialnämnden är antal hemtjänsttagare totalt, och antal hemtjänsttagare som har beviljats mer än 120 timmars hemtjänst per månad. 120 timmar anses vara ungefär det högsta antal timmar som det är kostnadseffektivt att erbjuda hemtjänst; äldre med större omsorgsbehov kan vara aktuella för särskilt boende.

Samlad bild

Utifrån denna kartläggning kan man konstatera att Bollebygd infört en hel del av de verktyg som används brett i hemtjänstsektorn – tidsatta biståndsbeslut, ett verksamhetssystem som delvis automatiserat planeringen, digitaliserade lås, planering och dokumentation i smartphone-appar, mätning av många utfallsmått. När jag jämför med beskrivningar gjorda i den forskning som gjorts i övrigt på svensk hemtjänst, får jag uppfattningen att Bollebygds tillämpning av dessa verktyg är ”mjukare” än på många andra håll. Två tydliga indikationer på ”mjuk” styrning är till exempel att finansieringen inte är kopplad till utförd omsorgstid, och att de flesta utfallsmått inte används på några synliga sätt i styrningen, utan framförallt utgör information för förvaltningen själv.

Den faktiska styrningen av tiden tycks istället ske direkt på hemtjänstenheten. Under de dagar jag observerade verksamheten där slogs jag av hur tätt omsorgspersonal, planerare och anhöriga hade informell kontakt. I början och slutet av arbetspass, och före och efter rasten, skedde mängder av korta samtal för att reda ut oklarheter, diskutera hemtjänsttagares behov och justera planeringar. När hemtjänstlokalen var tom på omsorgspersonal, hade planerarna ständigt telefonen vid örat för att samråda med anhöriga eller kontakta medarbetare med ny information.

Det kan framstå som motsägelsefullt eller ineffektivt att dagarna är så fulla med samtal, trots att all information också hanteras och dokumenteras formellt i verksamhetssystemet. Min reflektion är att samtalen måste innehålla värde för medarbetare och chefer, annars skulle de inte lägga så mycket tid på det. Ur ett omsorgsteoretiskt perspektiv (Adams & Nelson, 2009) kan man beskriva det som att samtalen möjliggör att ta hänsyn till relationella och emotionella aspekter av arbetet, som inte låter sig kodas in i verksamhetssystemet. Det kan till exempel handla om hemtjänsttagares dagsform, upplevelser och rädslor; om personalens ork och personligheter; om stämningen på enheten. Att hantera dessa aspekter kan bidra till att skapa en gemenskap på enheten och tillit till varandra, vilket gynnar både arbetsglädjen, effektiviteten i och kvaliteten på omsorgen.

Reflektioner

Inte minutstyrning, men risk för minutfokus

I resultatavsnittet noterades två saker kring förekomsten av minutstyrning i Bollebygd:

För det första, att Bollebygd *inte har minutstyrning* i bemärkelsen koppling mellan finansiering och utförd omsorgstid och att det råder en bred enighet bland kommunens chefer och anställda att hemtjänsten *inte bör vara minutstyrd* i bemärkelsen att medarbetarna känner sig strikt styrda av de tider som anges i planeringen.

För det andra, att biståndsbeslut listar beviljade insatser med en minutangivelse för varje insats, och att omsorgspersonalens planering i mobiltelefonen hela tiden anger besök i minuter: först som en plan (du ska vara hos hemtjänsttagare NN kl 7:47 – 8:03) och därefter som en dokumentation (du var hos hemtjänsttagare NN kl 7:49 – 8:10). Detta innebär alltså att hemtjänsttagarna, deras anhöriga och omsorgspersonalen har tydligt nedskrivna instruktioner som uttrycks i minuter, trots att arbetsgivaren inte vill att arbetet ska domineras av minutfokus.

Det finns med andra ord en motsättning mellan hur organisationen *avser* att styra arbetet och hur organisationen *kommunicerar* i den formella styrningen av arbetet. Kommunicerandet av exakta minutangivelser bottenar i hur mallar och verksamhetssystem är utformade; det drivs inte av någon person i organisationen.

Här finns det anledning att reflektera över, och undersöka, vilka konsekvenserna blir av den här mer eller mindre oavsiktliga kommunikationen av exakta minuttider. Det är rimligt att tänka sig att den medborgare som fått reda på att hen ska få omsorg under en viss tid, också förväntar sig att den tiden ska uppfyllas. Det är också tänkbart att en medarbetare som är nyanställd, oerfaren eller språksvag påverkas mer av den synliga styrning som mobilens planering utgör än av hur cheferna tänker och vill att hen ska arbeta. **Systemens exakta minutangivelser riskerar att skapa om inte en 'minutstyrning' så åtminstone ett 'minutfokus' som kan vara kontraproduktivt.**

Den personliga kontaktens roll

I avsnittet om minutstyrning i media, lyftes ett par exempel på kommuner som arbetar med reformer med inriktningen att 'minska minutstyrningen'. I Uppsala har man modifierat arbetssättet i ett pilotprojekt, så att antalet minuter inte styr det dagliga arbetet lika starkt, även om det totala antalet minuter under en månad fortfarande styr resurstilldelningen till enheten. I andra publiceringar kring pilotprojektet lyfts andra aspekter än minutstyrning fram:

Personalen fick ställa sig frågorna varför den jobbar inom hemtjänsten, vad som bygger en bra arbetsplats och hur de vill ha det på jobbet.

Ur det här jobbet växte ett arbetssätt som de flesta trivs med i dag. Delaktighet är viktigt, men också att personalen känner att det satsas på dem. Bättre mobiltelefoner, arbetskläder, ett kök som renoveras och ett trivsamt samlingsrum underlättar jobbet.

(...)

2020 låg sjukfrånvaron på 7,75 procent, förra året landade den på 3,84 procent – långt under snittet för hemvården i Uppsala. (SVT nyheter Uppsala, 11 februari 2022)

I Mörbylånga har man gjort en större omorganisation för att öka omsorgspersonalens inflytande över arbetet och relationskontinuiteten mellan hemtjänsttagare och personal. I båda fallen berättar anställda i media att de upplever en större arbetsglädje, ett större lugn och bättre kontakt med hemtjänsttagarna.

Dessa båda exempel pekar mot att det tycks vara framgångsrikt att arbeta systematiskt och uthålligt med att skapa inflytande för omsorgspersonalen över arbetspassens planering, och att minska synligheten av minutangivelser i den dagliga styrningen av verksamheten. Båda projekten har dock ytterligare en gemensam nämnare, nämligen att det spontant rapporteras om ökad personlig kontakt som effekt av reformerna.

I Bollebygd finns redan idag en hög grad av personlig kontakt mellan omsorgspersonal och planerare naturligt, eftersom alla inleder och avslutar sina arbetspass på samma plats. Detta underlättas förstås av kommunens storlek. Det kan vara så att det finns naturliga fördelar med att vara en liten kommun, som hemtjänstenheten drar nytta av: att många medarbetare känner hemtjänsttagarna sedan tidigare, att antalet hemtjänsttagare och medarbetare är relativt litet, att hela

kommunens hemtjänst kan planeras av två planerare som sitter i ett gemensamt rum, med öppen dörr för omsorgspersonalen. I många samtal kom nackdelar med att vara en liten kommun upp, men i just detta avseende kan man också tala om en strukturell fördel. Tack vare att Bollebygd är litet, så är det möjligt att ha personlig kontakt med stora delar av hemtjänsten.

Några jämförelsetal

För att avslutningsvis lyfta blicken, presenteras här några övergripande nyckeltal ur brukarperspektiv, medarbetarperspektiv och kostnadsperspektiv för senast tillgängliga år ur databasen Kolada, som samlar offentlig statistik kring kommunal verksamhet. Utifrån dessa jämförelsetal tycks Bollebygd ha en effektiv hemtjänst: dess hemtjänsttagare är nöjdare än rikssnittet, dess medarbetare mer engagerade och detta till en kostnad per invånare som är lägre än rikssnittet.

Nyckeltal	Bollebygd	Riksgenomsnitt
Brukarbedömning förtroende för personalen, andel (%), 2023	94	89
Brukarbedömning bra bemötande, andel (%), 2023	76	71
Medarbetarengagemang – Totalindex, 2021	83	75
Nettokostnad, kr/inv, 2022	4 032	5 434

Tabell 1. Jämförelse av brukar-, personal- och kostnadsmått, Bollebygd och genomsnitt för alla kommuner. Källa: Kolada.

Initiativet Hemtjänstindex sammanställer en mängd data från Socialstyrelsen och andra källor och grupperar dem utifrån fyra olika verksamhetsprocesser: Information, Biståndsbedömning, Utförande och Stöd och utveckling. För varje delindex tilldelas kommunen en poäng mellan 1 och 100. I nedanstående tabell jämförs Bollebygds poäng på varje delindex med genomsnittet i den senaste undersökningen. Där framgår att Bollebygd är klart över genomsnittet med avseende på utförande, som baserar sig på de äldres uppfattning om hemtjänstpersonalens arbete, och stöd och utveckling, som mäter hur väl tekniska hjälpmedel som trygghetslarm och digitala lås, samt samverkan med sjukvård och anhöriga fungerar.⁴

⁴ *Hemtjänstindex 2023 – inklusive viktning*. https://hemtjanstindex.se/wp-content/uploads/2023/10/Matmodell-Hemtjanstindex_2023_2.pdf

Nyckeltal	Bollebygd	Riksgenomsnitt
Information	64	69
Biståndsbedömning	42	48
Utförande	85	79
Stöd och utveckling	62	57

Tabell 2. Jämförelse av delindex som ingår i Hemtjänstindex 2023. Källa: Hemtjänstindex.

Precis som kvalitativa studier, likt den jag har genomfört i Bollebygd, har sina begränsningar, så har kvantitativa mått sina svagheter. Att vara ”bättre än snittet” betyder inte att allt är bra, och med tanke på hur det rapporterats om stress och dåliga villkor i hemtjänsten runt om i landet är det värt att tolka siffrorna här försiktigt.

Siffrorna här pekar dock mot att det finns styrkor att ta vara på i Bollebygds hemtjänst. Det höga medarbetarengagemanget gör att det sannolikt är möjligt att bedriva en verksamhetsutveckling i stil med den som skett i Uppsala och Mörbylånga; där personalen varit med och utvecklat arbetssätt från grunden.

Slutsatser

I reflektionerna ovan lyfte jag tre aspekter baserat dels på studien i Bollebygd, dels på en omvärldsbevakning kring andra kommuners utvecklingsarbete, dels på kvantitativa mått. De kan kortfattat sammanfattas som den här studiens slutsats:

- Det finns risk för ett oönskat 'minutfokus' i vissa situationer.
- Personlig kontakt mellan omsorgspersonal, planerare och hemtjänsttagare är troligen en framgångsfaktor för kvalitet och arbetsmiljö.
- Kvantitativa nyckeltal gör det troligt att kvaliteten i Bollebygds hemtjänstutförande är god.

Mitt helhetsintryck efter denna studie är att Bollebygds kommun har styrkor att ta vara på i det fortsatta utvecklingsarbetet. En av dessa styrkor är en stor andel erfaren och engagerad personal, som känner hemtjänsttagarna och kommunen väl. Ytterligare en styrka är att kommunen är liten och verksamheten därför överblickbar. En tredje styrka kan sägas vara det faktum att kommunfullmäktige antagit motionen 'Avskaffa minutstyrningen' enhälligt. Även om jag efter denna studie inte är beredd att säga att Bollebygd har en renodlad 'minutstyrning' utan väljer det betydligt svagare begreppet 'minutfokus i vissa situationer', tolkar jag beslutet som att det finns ett engagemang från politikens håll att organisera hemtjänsten så att den har en hög kvalitet och en god arbetsmiljö.

Bilaga 1. Forskning om arbetsvillkor inom omsorgsarbete

Den här listan innehåller en del av den forskningslitteratur som mina fortsatta analyser av materialet från Bollebygd kommer att jämföras mot.

Baines, D., & Daly, T. (2021). Borrowed Time and Solidarity: The Multi-Scalar Politics of Time and Gendered Care Work. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 28(2), 385–404. <https://doi.org/10.1093/sp/jxz017>

Bergschöld, J. M. (2016). Domesticating Homecare Services; Vehicle Route Problem Solver Displaced. *Nordic Journal of Science and Technology Studies*, 4(2), 41–53. <https://doi.org/10.5324/njsts.v4i2.2184>

Bergschöld, J. M. (2018). When Saving Time becomes Labor: Time, Work, and Technology in Homecare. *Nordic Journal of Working Life Studies*, 8(1). <https://doi.org/10.18291/njwls.v8i1.104850>

Bolton, S. C., & Wibberley, G. (2014). Domiciliary Care: The Formal and Informal Labour Process. *Sociology*, 48(4), 682–697. <https://doi.org/10.1177/0038038513500098>

Cameron, A., Johnson, E. K., Evans, S., Lloyd, L., Darton, R., Smith, R., Porteus, J., & Atkinson, T. (2020). ‘You have got to stick to your times’: Care workers and managers’ experiences of working in extra care housing. *Health & Social Care in the Community*, 28(2), 396–403. <https://doi.org/10.1111/hsc.12871>

De Henau, J., & Himmelweit, S. (2021). A Care-Led Recovery From Covid-19: Investing in High-Quality Care to Stimulate And Rebalance The Economy. *Feminist Economics*, 27(1–2), 453–469. <https://doi.org/10.1080/13545701.2020.1845390>

England, P. (2005). Emerging Theories of Care Work. *Annual Review of Sociology*, 31(1), 381–399. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.31.041304.122317>

Firtin, C. E. (2022). Accountingisation of social care: The multiplicity and embeddedness of calculations and valuations in costing and caring practices. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 20(1), 144–166. <https://doi.org/10.1108/QRAM-03-2021-0048>

Gäddman Johansson, R. (2021). *Managing Vulnerability [monografi].pdf* [Doktorsavhandling]. Uppsala universitet.

- Hansen, H. C. (2022). Fra tillitspolicy til praksis: Styringsrelasjoner i hjemmetjenestens førstelinje. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 6(4), 1–13.
- Hayes, L. j. b., & Moore, S. (2017). Care in a Time of Austerity: The Electronic Monitoring of Homecare Workers' Time. *Gender, Work & Organization*, 24(4), 329–344. <https://doi.org/10.1111/gwao.12164>
- Hirvonen, H., & Husso, M. (2012). Living on a knife's edge: Temporal conflicts in welfare service work. *Time & Society*, 21(3), 351–370. <https://doi.org/10.1177/0961463X12454382>
- Hjalmarsson, M. (2009). New Technology in Home Help Services—A Tool for Support or an Instrument of Subordination? *Gender, Work & Organization*, 16(3), 368–384. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0432.2009.00449.x>
- Hjärpe, T. (2020). Mätning och motstånd: Sifferstyrning i socialtjänstens vardag [Doctoral thesis]. Lund university.
- Hjärpe, T. (2022). Measurable time is governable time: Exploring temporality and time governance in childcare social work. *Time & Society*, 31(2), 291–314. <https://doi.org/10.1177/0961463X211059022>
- Holm, S. G., & Angelsen, R. O. (2014). A descriptive retrospective study of time consumption in home care services: How do employees use their working time? *BMC Health Services Research*, 14(1), 439. <https://doi.org/10.1186/1472-6963-14-439>
- Johnson, E. K. (2022). The costs of care: An ethnography of care work in residential homes for older people. *Sociology of Health & Illness*, n/a(n/a). <https://doi.org/10.1111/1467-9566.13546>
- Johnson, E. K. (2023). Death, dying and disparity: An ethnography of differently priced residential care homes for older people. *Ageing & Society*, 1–21. <https://doi.org/10.1017/S0144686X22001507>
- McDaid, E., Andon, P., & Free, C. (2023). Algorithmic management and the politics of demand: Control and resistance at Uber. *Accounting, Organizations and Society*, 101465. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2023.101465>
- McDonald, A., Lolich, L., Timonen, V., & Warters, A. (2019). “Time is more important than anything else”: Tensions of time in the home care of older adults in

Ireland. *International Journal of Care and Caring*, 3(4), 501–515.

<https://doi.org/10.1332/239788219X15622468259858>

Meagher, G. (2006). What Can We Expect from Paid Carers? *Politics & Society*, 34(1), 33–54. <https://doi.org/10.1177/0032329205284755>

Pérez-Zapata, O., Pascual, A. S., Álvarez-Hernández, G., & Collado, C. C. (2016). Knowledge work intensification and self-management: The autonomy paradox.

Work Organisation, Labour and Globalisation, 10(2).

<https://doi.org/10.13169/workorgalaboglob.10.2.0027>

Schrøder, I. (2018). Hybridising accounting and caring a symmetrical study of how costs and needs are connected in Danish child protection work.

<http://hdl.handle.net/10398/9688>

Selberg, R., Sandberg, M., & Mulinari, P. (2021). Contradictions in care: Ward nurses' experiences of work and management in the Swedish public sector. *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 0(0), 1–13.

<https://doi.org/10.1080/08038740.2021.1900910>

Strandell, R. (2020). Care workers under pressure – A comparison of the work situation in Swedish home care 2005 and 2015. *Health & Social Care in the Community*, 28(1), 137–147. <https://doi.org/10.1111/hsc.12848>

Tufte, P., & Dahl, H. M. (2016). Navigating the field of temporally framed care in the Danish home care sector. *Sociology of Health & Illness*, 38(1), 109–122.

<https://doi.org/10.1111/1467-9566.12343>

Twigg, J., Wolkowitz, C., Cohen, R. L., & Nettleton, S. (2011). Conceptualising body work in health and social care: Conceptualising body work in health and social care. *Sociology of Health & Illness*, 33(2), 171–188.

<https://doi.org/10.1111/j.1467-9566.2010.01323.x>

Bilaga 2. Information om projektet som delgetts intervjupersoner i förväg

Januari 2023

Vill du delta i ”Tid för omsorg?”

”Tid för omsorg?” är ett forskningsprojekt i företagsekonomi, som pågår 2022-2026. I projektet undersöks kopplingen mellan politisk styrning och hemtjänstens tidsvillkor. Det görs genom tre delstudier. Den första delstudien är tillbakablickande och studerar ett avslutat reformprojekt. Den andra delstudien analyserar ”här och nu” en kommun som precis beslutat om reformer. Den tredje delstudien är framåtblickande, och handlar om ett verktyg för schemaläggning som utvecklas för att lösa problem i framtiden.

Forskningshuvudman för projektet är Stockholms universitet. Projektet är godkänt av Etikprövningsmyndigheten, dnr 2022-06227-01.

Hur går projektet till?

Att delta innebär att vi kommer överens om något eller några tillfällen då jag intervjuar dig eller följer med dig (”observerar”) i din arbetsvardag. Jag gör intervjuer i flera olika kommuner och gör sedan min analys utifrån alla olika intervjuer och observationer. Viktigt: Projektet syftar inte till att utvärdera till om du och din kommun gör rätt eller fel, utan till att förstå hur olika kommuner hanterar de utmaningar som det innebär att ge hemtjänst med god kvalitet och arbetsmiljö inom ramen för kommunernas ekonomiska förutsättningar.

Möjliga följder och risker med att delta

Att ha en forskare med sig som ställer massa frågor kan vara positivt – till exempel att man får tid att formulera tankar man kanske inte hinner med att formulera annars. Det kan också vara lite irriterande eller ta tid från andra viktiga arbetsuppgifter. Om du behöver boka om eller avbryta ditt deltagande så gör du det genom att säga till mig.

Vad händer med mina uppgifter?

Jag spelar in våra intervjuer på band och vill kanske fotografera miljöer du arbetar i. Du kan när som helst säga till mig att avbryta en inspelning eller att avstå att fotografera. Därefter kommer jag att skriva av intervjuinspelningarna. I det skedet redigerar jag bort alla namn och andra personuppgifter så att texten inte direkt går att koppla till dig. I senare skeden, när jag skriver avhandlingen, kommer jag att

använda citat och beskrivningar av olika samtal och då beskriva dem så att varken du personligen eller din arbetsplats går att identifiera.

Den rättsliga grunden för att behandla personuppgifter i projektet enligt EU:s dataskyddsförordningen är ”uppgift av allmänt intresse”. För att skydda din integritet och samtidigt tillgodose allmänhetens rätt till insyn, följer jag Stockholms universitets policier för att hantera forskningsdata.

Dina svar kommer att behandlas så att inte obehöriga kan ta del av dem. Ansvarig för dina personuppgifter är Stockholms universitet. Enligt EU:s dataskyddsförordning har du rätt att kostnadsfritt få ta del av de uppgifter om dig som hanteras i projektet, och vid behov få eventuella fel rättade. Du kan också begära att uppgifter om dig raderas samt att behandlingen av dina personuppgifter begränsas. Rätten till radering/begränsning av behandling av personuppgifter gäller dock inte när uppgifterna är nödvändiga för den aktuella forskningen. Om du vill ta del av uppgifterna ska du kontakta mig. Dataskyddsombud nås på dso@su.se. Om du är missnöjd med hur dina personuppgifter behandlas har du rätt att ge in klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten, som är tillsynsmyndighet.

Hur får jag information om resultatet av projektet?

Om du vill kan du få en kopia av transkriptionen av våra samtal när den är klar. Jag vill också gärna få skicka dig uppdateringar om projektet via e-post. Om du vill att jag gör det, kontakta mig. När delstudien/projektet är avslutat kan du då även få inbjudan till eventuella föreläsningar som jag gör om projektets slutsatser.

Försäkring och ersättning

Att delta i projektet under din ordinarie arbetstid påverkar inte din lön eller försäkringssituation.

Deltagandet är frivilligt

Ditt deltagande är frivilligt och du kan när som helst välja att avbryta deltagandet. Om du väljer att inte delta eller vill avbryta ditt deltagande behöver du inte uppge varför. Om du vill avbryta ditt deltagande ska du kontakta mig.

Ansvariga för projektet

Åsa Plesner, Företagsekonomiska institutionen, Stockholms universitet.
Telefon: 0722-515133. E-post: asa.plesner@sbs.su.se.

Handledare för avhandlingsarbetet är Andreas Sundström och Thomas Carrington.